

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

14. De, filiis qui legitimi, fiunt rescripto, & priuilegio Principis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

tionem factus sit legitimus ex matrimonio subsecuto. Et reuocatur donatio ea ex parte, quæ legitimam filiorum attingit. Insuper prædictus filius absque vlla alia relaxatione Pontificia, potest Episcopus eligi & creari. Glossa & Doctores in c. *Innotuit de elect. in verb. coningata*. Abbas in c. *tanta, citato, num. 7.* & proinde potest ad omnes Ecclesiasticos ordines promoueri.

Item potest admitti ad ea omnia, quæ legitimis non solum iure communi deferuntur, sed etiam ad ea, quæ legibus municipalibus, & statutis ciuitatum, ac populorum continentur. Hæc ex communi sententia, quam Couarruias refert loco citato, num. 25.

Postremo, filij naturalis restituitur ex matrimonio subsecuto ad legitimos natales, non reuocatur propter crimen ingrati animi in filio; vt reuocaretur libertas & restituitur natalis Principis priuilegio facta. Bald. Ripa, Tiraq. & alij, quos citat ibidem Couar. num. 14.

Decimo quinto quaeritur, Vtrum, quando ex lege, statuto, vel testamento primigenia pertinent ad filium primogenitum, præferendus sit filius naturalis primo natus ex concubina, filio secundo genito ex legitimo matrimonio, quod postea contractum cum alia: qua defuncta vxore, secutum est postea matrimonium cum concubina; ita vt factus sit filius naturalis primo natus legitimus: verbi gratia, Post natum filium naturalem ex concubina contraxit pater nuptias cum alia, ex qua filium legitimum suscepit: & postea, mortua vxore, contraxit matrimonium cum concubina, ex qua filium naturalem longe ante genuerat.

Quaeritur, an primigenia debeantur filio legitimo secundo nato, an filio naturali facto legitimo ex matrimonio sequenti cum concubina. De hac quaestione Syluester in verbo *filij*, qu. 25. lo. Andr. in c. *sine culpa de Regul. iur. in 6.* sentit, filium secundo natum, esse præferendum ei, qui primo natus est: cuius sententiam sequuntur Ancharanus, Cardina. Henricus in c. *tanta*. Qui filij sine legitimi. In Alex. Tiraq. & alij à Couarruias producti in loco præcitato, n. 18. Id probant: quia post matrimonium contractum cum alia, filius naturalis, qui primo natus erat factus est legitimus: ergo cum secundo genitus est filius ex legitimo matrimonio, ipse est primogenitus: quia quo tempore natus est, nullus erat primogenitus filius legitimus, siquidem nondum erat contractum matrimonium cum concubina, ex qua fuerat filius naturalis procreatus. Itæ filius ex primo coniugio susceptus acquiritur ius ad primigenia, antequam filius naturalis fieret legitimus ex matrimonio contracto cum concubina: & restituitur legitimorum natalium nunquam intelligitur fieri cum damno alterius, cum nemini nocere debeat. Cæterum Couarruias loco citato censet probabilem esse contrariam sententiam, & prædictam opinionem communem locum habere solum in filio naturali, qui sit legitimus priuilegio Principis: & addit, ita sentisse Baldum, Salicetum, Florianum, & alios.

Verum prima sententia videtur esse probabilior, & verior. Ex qua etiam fit, vt si pater prius ducat vxorem concubinam, ex qua filium naturalem suscepit natum minore, quam esset alter filius naturalis ex alia concubina susceptus, & ea mortua ducat vxorem concubinam, ex qua susceperat filium naturalem natum maiorem, filius ex priori matrimonio legitimus effectus debeat præferri in feudo, & primigenijs filio naturali maiori, ex posteriori coniugio generato, quia per primum matrimonium ius acquisiuit ad feudum & primigenia. Molina. lib. 3. de Primog. c. 1. nu. 8.

Decimo sexto quaeritur, An filius naturalis factus legitimus ex matrimonio subsecuto, dici queat simpliciter, & absolute legitimus, ita vt comprehendatur in quolibet statuto, constitutione, & lege municipalibus, quæ aliquid deferunt filiis legitimis? Respondeo cum communi sententia, quæ est apud Couar. in eo loco quem dixi, num. 30. simpliciter & absolute esse, & dici legitimum.

Quæres, an etiam dicatur filius ex legitimo matrimonio natus, siue genitus, ita vt ad ea omnia iura sit admit-

tendus, quæ statutis, lex municipalis tribuit filiis ex legitimo matrimonio natis? Baldus Alexander, Barbarius, & quidam alij teste Couar. in prænarato loco n. 30. censent tale filium dici non posse. Verum Glossa & Abbas in c. *tanta*: Qui filij sine legitimi, & in c. 8. *Innotuit, de elect.* tradunt dici posse filium ex legitimo matrimonio natum: inde comprobantes, quod in c. *Innotuit, de elect.* habemus Episcopum eligi non posse, nisi ex matrimonio legitimo natum, & tamè in c. *Innotuit eod. tit.* Glossa communi consensu approbata docet Episcopum eligi posse eum, qui est filius naturalis, & factus legitimus ex matrimonio subsecuto. Hanc opinionem dicit esse communem Couar. in eo loco, quem superioris protulit: pro qua opinionem refert Antonium, Paulum Decium, Parisium & alios.

Vltimo quaeritur, An quando fideicommissum relictum est patri qui habet filium naturalem, ea conditione, si absque liberis, vel absque liberis legitimis decesserit filius naturalis factus legitimus per matrimonium postea secutum, excludat substitutum cum tali conditione? Baldus, Alciatus, & alij, teste Couarr. in eodem loco, ita distinguunt: Si conditio fuerit talis: si absque liberis ex legitimo coniugio susceptis omnino decesserit, non excludi per filium naturalem, eum, qui cum prædicta conditione substitutus est. Si autem conditio solum simpliciter habeat: si absque liberis, vel absque filiis legitimis decesserit, tunc inquirunt, filius naturalis factus legitimus ex matrimonio postea contracto substitutum repellit. Sed verior est contraria sententia; vt docet Couar. in prædicto loco substitutum excludi, etiam si conditio fuerit apposita: si absque liberis legitime natis, vel absque liberis ex legitimo coniugio susceptis decesserit.

Quæres, an si in odium substituti, eiusque, qui in primigenijs erat alioqui successurus, matrimonium quis contrahat, videlicet, vt illi noceat, eumque excludat, filius ex matrimonio secuto factus legitimus, ei præferatur? Molina. lib. 2. de primigenijs c. 2. nu. 27. & Antonius Gomes in l. 9. *Taurina*, n. 58. aunt communi esse sententiam, filium talem non esse substituto præferendum; quia contractum est matrimonium in fraudem & odium substituti: fraudem autem, & dolus nulli debent patrocinari. At Franciscus Sarmientus lib. 1. *Inscriptio* c. 6. & Vasques Menchaca lib. 3. *Constitutionum* c. 4. n. 5. censent præferendum esse substituto filium quem dixi. Cui sententiæ videtur subscribere Couarruias in epist. par. 2. c. 8. §. 2. n. 10. Et hæc sententia mihi magis placet, si de foro contententis loquamur: nam in foro iudiciali fortassis pro substituto sententia proferetur, quando probabiliter constiterit matrimonium fuisse contractum in odium substituti.

Obijcies id, quod habetur in Concilio Moguntino 20. q. 3. sic discernente: *Constituit sane factis istis Conuentus, et Episcopi, aut Abbates, qui non in fraudem animarum sed in avaritiam, et turpe lucrum quoslibet homines conueniendæ tot conderunt. Et res eorum tali peruersione subripuerunt, penitentia Canonice, ut potest turpis lucri sectatores, subiacent: si vero, qui illi comam deposuerunt, in eo, quod ceperunt, perseverare cogantur: res vero eorum heredibus reddantur.* Sic ibi. Ergo si Monasterium non præferat heredi, cum quis in eo Religionem profiteretur, vt heredem alioqui successurum ab hereditate excludat, filius quoque ex subsecuto matrimonio legitimus effectus non repellat substitutum, si matrimonium fuerit contractum in odium substituti: Respondeo, Concilij decretum esse penale, & proinde locum, & vim non habere, nisi post criminis condemnationem.

CAP. XIV.

De filiis, qui legitimi sunt rescripto & priuilegio Principis.

A Nimaduertendum est, per rescriptum Principis non solum naturales filios, sed etiam spiritus, & ex damnato concubitu genitos, legitimis natalibus restitui: sicut etiam Libertini redduntur ingenui, quoniam iure rescripto filij extra legitimum matrimonium nati, sunt inhabiles

biles ad iura legitimorum; & proinde nuda & indulgentia Principis possunt apti & habiles effici, cum nihil aliud nisi iura legitimorum assequantur.

Primo quaeritur, Quidnam sit, & quidnam cōtineat legitimorum natalium restitutio? Respondeo cum communi sententia, esse ius, quo filius extra legitimum matrimonium natus, sit habilis ad ea omnia bona, à quibus iure scripto, civili, siue Canonico repellatur.

Secundo quaeritur, In quonam differat natalium restitutio, quæ vulgo legitimatio dicitur, à relaxatione, qua filius qui alioquin legitimus non est, lege & iure soluitur: quam relaxationem iuris, dispensationem appellant. Respondeo cum communi sententia, quæ est apud Couarruam in epitome parte secunda, capite octauo, §. octauo, numero primo, differre in hoc, quod per restitutionem quis omnia legitimorum iura adipiscitur. Vnde non fit ex parte tantum legitimus, sed ex toto, vt dicit Glossa in cap. vltim. de Claustris desponsat. in verbo, si ambo parentes; at per relaxationem non fit quis habilis ad omnia iura, quæ legitimis conueniunt, sed solum ad certa, quædam iura. Vnde relaxatio stricti iuris est, nec ad plura trahi potest, quam verba significant. Ita communis sententia apud Couarruam loco citato.

Tertio quaeritur, An filius privilegio Principis legitimus factus, pro legitimo habeatur? Respondeo cum communi sententia, haberi pro legitimo talem filium Bartol. in l. si tu qui pro emptore, ff. de rescapion. num. 29. quam opinionem, teste Couarruam in eo loco, quem proxime retulimus, numero tertio, communi consensu esse receptam, dicunt Iason, Tiraquel, Fortunius, Socinus. Quo fit, vt filius legitimis natalibus restitutus transeat in patriam potestatem & habeat ius dicendi nullum esse testamentum patris, vel esse in officiosum: quale ius est filio quoque legitimo. Hinc etiam fit, vt talis filius, de quo superius dixi, luceat parentibus ab intestato, & ei debeatur legitima portio ex bonis parentum.

Quarto quaeritur, An quando quis per Roman. Pont. sit habilis ad spiritualia & Ecclesiastica iura, & bona, vel sit habilis per Principem secularem ad temporalia & civilia, censetur factus simpliciter legitimus? Respondeo ex communi sententia apud Couarruam in prænominato loco, num. 4. esse simpliciter legitimus: non enim potest quis partim esse legitimus, & partim non legitimus, vt ait Glossa in cap. vltim. de Claustris desponsat. in verbo, Si ambo parentes: quemadmodum nequit aliquis esse partim seruus, & partim liber, ff. de duobus ff. de statu liber.

Quinto quaeritur, Penes quem potestas sit legitimis natalibus aliquem restituendi? Respondeo, id iuris & potestatis solum esse in principe, & hoc esse ei reseruatum ratione specialis privilegii, vt est communis opinio in cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi, & probati in Panormitanus, num. 23. ex l. 1. §. Ait Prator, vers. de qua, ff. de Posth. & Authent. Quibus modis natus, efficaciam, sui, §. Illud, vbi textus habet: Per rescriptum nostrum, & cap. Per venerabilem, citato, in verbo, Insuper. Principem vocamus eum, qui in temporalibus superiorem alium non habet, nec agnoscit: cuiusmodi sunt, Romanus Pontifex, Imperator, Rex, & alij id genus Principes, & liberae ciuitates. Alij vero inferiores Principes facere legitimos nequeunt eos, qui sunt extra matrimonium nati: quamuis possint eos, qui legitimi non sunt ad certa quædam iura & bona habiles efficere: verbi gratia, Episcopus potest promouere ad minores ordines, & ad simplicia beneficia, quæ personarum dignitatem & curam animarum non habent. cap. 1. & 2. De filijs Presbytero.

Sexto quaeritur, An Rom. Pont. ius habeat restituendi aliquos legitimis natalibus, ita vt iura legitimorum assequantur, etiam in temporalibus & civilibus; cuiusmodi sunt dignitates, administrationes, munera, & officia publica, hæreditates, & alia huiusmodi bona. De hac quaestione Innocent. Hosti Io. Andreas, Abbas, & alij in ca. Per venerabilem, qui filij sint legitimi, & Silu. verb. legitimus, q. 4.

In primis inter omnes conuenit, posse Romanum Pontificem natalibus restituere, & iura legitimorum concedere ad spiritualia & Ecclesiastica bona consequenda. Tota ergo difficultas est: Vtrum id iuris possit concedere ad temporalia & civilia bona. Id etiam constat inter omnes ex matrimonio, iure quidem Canonico, irrito & inani, sed Romani Pontificis in indulgentia contracto, filios legitimos effici etiam ad omnia temporalia & civilia bona, ita Io. Andreas, Anton. & Panormit. in ca. Per venerabilem, citato, Glossa in cap. Referente, in verb. Promissionem. Qui filij sint legitimi. Couarruam in epitom. par. 2. cap. 12. §. 8. num. 12. Et ratio manifesta id probat, quia proles est ex legitimo matrimonio suscepta.

Item omnes conueniunt, contracto matrimonio, & ex eo prole suscepta, si dubium sit an eiusmodi matrimonium legitimum fuerit, & Rom. Pontif. legitimus esse pronuntiaret, prolem illam legitimam esse, etiam in ijs, quæ pertinent ad temporalia & civilia bona, cap. Quod nobis, Qui filij sint legitimi.

Insuper, certi iuris est, cum Roman. Pont. legitimus reddat matrimonium in aliquo gradu consanguinitatis vel affinitatis, per Canones Ecclesie prohibito ante contractum, intelligitur legitimam facere prolem ex eo matrimonio susceptam ante Pontificiam indulgentiam, dummodo facta fuerit mentio prolis, cum matrimonium approbat. Princeps enim, qui matrimonium ratum habet, ita id coniugium approbat, ac si initio legitime contractum fuisset. Io. Andr. Ant. Anchar. & Abbas in cap. Per venerabilem, Qui filij sint legitimi.

Præterea nemo dubitat, quin possit Romanus Pontifex iura legitimorum concedere in terris, ac locis temporalibus Ecclesie Rom. imperio subiectis, hoc enim expresse traditur in cap. Per venerabilem: Qui filij sint legitimi. Caput ergo difficultatis in eo est, An possit Rom. Pont. in locis Imperatori, Regi, vel alij cuiilibet Principi Christiano subiectis natalibus restituere, ita vt eis tribuat ius succedendi in hæreditate, & bonis parentum? Abbas in ca. Per venerabilem, prædicto, num. 21. quinque sententias enumerat, quæ ad duas tamen reuocantur: nam quidam negant Rom. Pont. id posse concedere: inde comprobantes, quod in temporalibus potestatem non habet, nisi ex causa in certis casibus. Sic Io. Andr. Anton. & Abbas in eod. cap. Per venerabilem, Bart. in Authent. Ex complexu. C. De incestis nup. Tabienf. verb. legitimus qu. 2. Tum etiam, quia Glossa in præd. cap. Per venerabilem, verb. Habeat potestatem, ita docet: & quia in eodem illo c. Pontif. fatetur se id non posse in locis extra B. Petri patrimonium constitutis, nisi ex causa. Ait enim, se id posse nuda & arbitrata suo in locis quæ pertinent ad patrimonium Eccl. Rom. in alijs vero non nisi ex causa magna & ardua: vt pote cum res ad ipsum defertur, quia Princeps civilis non sit, vacante Imperio, vel Regno, aut Principatu: vel quia id facere, aut non possit, aut nolit, aut non curet: cum tamen facere alioqui deberet, aut quia ad pacem, salutem, & commune bonum, Fidei, religionis, & Reipubl. Christianæ spectet ea natalium restitutio.

Alij vero dicunt, id posse quidem Roma. Pont. sed tunc, quando nulli alteri ea restitutio nocuerit, aut tunc, quando quod attinet ad ius succedendi in bonis parentum, facultas datur in futurum, non autem quando ius est alteri acquisitum. Cuius rei exemplum sit: viuente patre, filij legitimi habent ius succedendi in bonis eius in futurum, post obitum scilicet, eo vero mortuo ius acquisierunt, ac ideo Rom. Pontifex nequit filium naturalem, vel spurium legitimum facere post obitum patris: sic enim ius legitimis auferret: potest tamen viuente patre. Siluester loco citato ex sententia Hieronimi, Hostiensis, Augustini, Triumphi, & Antonini, censet, Papam simpliciter & absolute posse natalibus restituere: idque probat ex cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi. Potest enim Roman. Pontif. ad spiritualia naturalia & spuria legitimos efficere: at qui ratione sui muneri & officij potest quod maius est, etiam quod minus est.

nus est, potest. Sed spiritualia sunt longe maiora, quam temporalia & ciuilia; eo ipso igitur quod potest Roman. Pontif. ad spiritualia ius legitimorum natalium concedere, potest etiam ad temporalia & ciuilia.

Meo iudicio negandum non est, id iuris & potestatis Rom. Pont. habere simpliciter & absolute. Aliud enim est, querere, An Rom. Pont. id possit, aliud, An id facere soleat, aut faciat, Fateor quidem non solere Roma. Pontif. in locis extra patrimonium B. Petri id facere; sed nego id eum facere non posse. Non solet facere, non quia non possit sed quia non vult in temporalia & ciuilia sese inferre & ingerere. Sic enim multa alia potest, & non facit. Nam ius etiam quaesitum alteri potest multis de causis tollere, vel minuere, nec tamen id facere creditur, nisi cum exprimit. Cum Episcopum vel Cardinalem creat, soluit eum à patria potestate: & quia Episcopum & Cardinalem creandi ius habet, eo ipso acquisitum patrius in filium tollit. *Per venerabilem, Qui filij sunt legitimi* Iustus etiam de causis criminosos anathemati subijcit, & aliquando etiam seruituti, & subditio à iureiurando, obsequio, & obligatione liberat, *cap. 2. §. Illorum de Hæret. in 6. c. Ita quoniam, de Iudæis.*

Septimo quaeritur, An Imperator, Rex vel Princeps, vel Ciuitas supremam in ciuilibus potestatem habens, restituere natalibus queat? Respondeo eum & communi sententia, eos posse; quidem sed nullius ad spiritualia posse concedere, quod est dicere: Facere possunt habilem naturalem, vel spurium filium ad dignitates, honores, administrationes, munera, & officia publica ciuilia, ad hereditates parentum: non tamen facere possunt habilem ad Ordines, officia, beneficia Ecclesiastica.

Quæres, An etiam faciant habilem ad succedendum in iure patronatus, quod est quippiam spirituale? Respondeo, directo, & parte non facere, sed indirecto, & per alium: nam eo ipso quod spurio Princeps tribuit ius succedendi in certis parentum bonis: tribuit etiam potestatem succedendi in iure patronatus, quod est in illis bonis constitutum: quia quod accedit ad alterum sequitur naturam & conditionem eius. *Couar. in epit. p. 2. c. 8. num. 18. ex Præposito in cap. leg. dist. 10. Rocho. Cetero de iure patronatus in verbo, competens q. 2. Lambert. l. 1. de iure patron. p. 2. q. 2. art. 26.*

Octauo quaeritur, Quid restitutio natalium requirat, ut vim & locum habeat? Id est querere, Quibus verbis sit pendenda & impetranda à Principe, & quaenam exprimenda sint, ne impetratio surreptitia iudicetur? In primis inter omnes conuenit, id exprimi debere, quod impediret omnino quo minus Princeps naturalem & spurium natalibus restitueret, vel saltem impediret, ne cito & facile id concederet. *ex cap. Postulasti, de rescript. ut annotarunt Abbat. Cornuus, Iason. Decius, & Felinus; quos citat Couarr. in epit. p. 2. c. 8. §. 9. num. 1.* Quo fit, ut exprimenda sit illius filij naturalis, vel spurij qualitas & conditio: videlicet, An natus sit ex incestu, ex adulterio, ex sacrilegio. Item si ex adulterio, an ex duplicato, siue geminato, id est, An ex patre coniuge, & ex matre vxore aliena. Si ex incestu, An natus sit ex sorore, ex filio, ex nuru, matre, vel fratris vxore. Nam quamuis Caietan. 2. 2. quest. 114. artic. 9. probare contendat omnes incestus eiuudem esse speciei & formæ; negari tamen non potest, ut restituit Couarr. *loco citato*, hanc qualiter posse Principem mouere ad denegandum natalium restitutionem, vel certe ad concedendam eam difficulter. Si item ex sacrilegio, vtrum ex sacerdote, vel clerico in sacris Ordinibus constituto, an ex Religioso viro. Item vtrum ex sacerdote, & religioso simul, & moniali Deo factata. Item, vtrum ex incestu simul & adulterio, hoc est, ex consanguinea, vel affine vxore aliena: vel vtrum ex incestu pariter, & sacrilegio, ut ex religioso & moniali, consanguinea, vel affini. Hæc omnia communis opinio apud Couarruiam *in loco, quem paulo ante memorari, num. 2. 3. & 4.* Quamuis Baldus in l. si qua illustris C. ad Senat. cons. Orificia. & in lib. Feudorum. §. naturales, si de feudo fuerit contentio internaturalis, & ag-

natos, censet immerito, satis esse, exprimere filium esse spurium. Baldum sequuntur Præpositus, & Decius: & idem etiam voluit Ioan. Andreas, & communi consensu receptum esse dicit Iason, teste Couarruiam, *loco citato, num. 4. vers. quinto ex his patet.*

Quæres, An satis sit, si Princeps dixerit; Restituo natalibus Titium spurium ex quoconque nefario & damnato concubitu natus sit? Paulus Castrensis, Ludouicus, Goadinus, Nicolaus de Vbaldis, quos refert Couarruias *loco præfato* sentiunt id sufficere; quia qui totum dicit, nihil excludit. Mihi magis probatur, quod docet Couarr. *in eodem loco, quem dixi*, id non sufficere; quia in generali concessione, ut habetur in *cap. In generali, de reg. iuris in sexto*, non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus. Item quando nimium est detestabilis complexus viri & foeminae, exprimendus est, ut si quis natus esset ex Episcopo, & Moniali foemina, vel ex fratre, & sorore, vel ex filio, & matre.

Nono quaeritur, An sit necessarius consensus ipsius filij, qui legitimus sit? Respondeo esse necessarium: quia filius naturalis eo ipso, quod euasit legitimus, transit in patriam potestatem, & definit sui iuris esse: ergo eius consensus postulandus est. *Authent. Quibus modis natural. officium legit. §. Generaliter.* Quare si infans, vel infans filius adultæ ætatis; legitimus fiat, dependet à libero eius assensu, quando erit rationis compos, vel quando id rescierit. Item, necessarius etiam est patris assensus, ut patet ex *Auth. nuper allata.*

Quæres, An sit exprimendum, parentes ipsius filij naturalis vel spurij posse facile nuptias contrahere, & ex matrimonio secuto ipsum filium fieri legitimum? Respondeo, esse necessarium id exprimere, ut habet communis opinio cum Glossa in *Authent. Quibus modis natural. officium legit. §. Si iugur licentia.* Nam si id sciret Princeps, restitutionem natalium denegaret.

Decimo quaeritur, An sit necessarium, cognatos & agnatos ipsius parentis vocare, & assensum præstare? Respondeo, cum communi sententia, quam habet Couarruias, *loco præallegato, num. 5.* viuente patre non esse necessarium, quia nutu & arbitratu suo potest de suis bonis statuere: ergo nulli facit iniuriam, si perat à Principe, ut filium suum legitimum faciat. Et hoc, teste Couar. locum habet etiam si filius habilis fiat ad feudum, exclusis agnatis, ex sententia Alberti Bruni, quem citat Couarruias. Mortuo vero patre, Princeps non potest filium facere legitimum, nisi vocentur ipsius patris intestati successores. Sic etiam communis opinio, apud Couarruiam *loco præfato, num. 9.* Ratio huius est, quia post obitum patris ius succedendi in bonis eius est delatum cognatis, siue agnatis, vnde cum ius ad illos peruenit, vocandi sunt, ne Princeps ipsorum iuri quaesito noceat, secus tamen est, si Princeps id faciat ex voluntate præterita patris dum vixit, ut ait Bartolus, quem citat Couarruias *in eo quem dixi, loco, in num. 8. ad finem.*

Quæres item, An Princeps id possit facere, postquam delata est hæreditas ad cognatos, vel agnatos parentis? Quidam Inuisconsulti concedunt, id posse facere Principem, postquam deuoluta est hæreditas ad successores: sed non, postquam dicti successores iam hæreditatem adierint: Quod probant, quia hæreditate delata, hæres solum acquiritur ad illam; libere tamen potest eam repudiare. Cum vero quis hæreditatem adiret, eo ipso acceptam & ratam habet, & vult esse hæres: ac proinde dominium acquirat hæreditatis, & ius in eam, ita ut eam repudiare amplius non possit.

Alij fatentur posse Principem natalibus restituere, non solum postquam hæreditas est ad successores delata, sed etiam postquam successores hæreditatem adiere, sed non postquam adepti sunt hæreditatis possessionem. Ratio est, inquiunt, quia per ademptionem possessionis iure gentium acquiritur dominium hæreditatis, & Princeps ius gentium relaxare non potest. At vero cum quis

adit

aut hereditatem, & dominium eius solum acquirat iure civili, non gentium, & in ius civile Princeps habet potestatem. Communis tamen opinio est, ut Princeps possit naturalium restitutionem concedere, quamvis sit hæreditas ad successores delata antequam eam ipsius successores adierint non postea.

Vndecimo quaeritur, An filius naturalis, vel spurius possit auctoritate Principis fieri legitimus etiam vivente & annuente patre, etiam si filij naturales & legitimi ipsius patris non consenserint. Respondet Covarruias loco citato, in numero septimo ex sententia Baldi, Alexandri, & aliorum, non posse, quia huiusmodi naturalium restitutione maxime nocet prædictis filiis: sic enim legitima portio eis debita minueretur absque eorum consensu: & ideo necessarius est eorum consensus, ne damno afficiantur. Quare necesse est, ut certior fiat Princeps de filiis naturalibus & legitimis extantibus, alioqui subrepticia censetur naturalium restitutio, si mentio illorum filiorum facta non sit, ut ait *ibidem* Covarruias.

CAP. XV.

Alia quaestiones eiusdem argumenti diluuntur.

Sciendum est, regulam esse Cancellariae ordine quadragesimam octavam, quæ sic habet: [Item voluit, quod in dispensationibus super defectum naturalium, ut possint succedere in bonis temporalibus, ponatur clausula, quod non præiudicetur illis ad quos successio bonorum ab intestato pertinere debet.] Vbi Glossa ad hanc regulam ait esse constitutum, quia Papa in locis, quæ pertinent ad patrimonium B. Petri, non restituit aliquos naturalibus, nisi prædicta clausula adiecta. Nam in locis, inquit, Imperij non potest (vel meo iudicio melius, non solet) naturalium restitutionem concedere in hereditariis successioneibus.

Primo quaeritur, An cum Princeps aliquem legitimum efficit, vocandus sit is, qui est substitutus, sub illa conditione, si absque liberis hæres institutus pater deceaserit? Communis est opinio, quam habent Ancharanus Alex. Decius, & alij apud Covarr. in epitome par. 2. cap. 8. §. 9. nu. 8. eum vocandum esse: quia non creditur Princeps id privilegium concedere cum damno & detrimento eius, qui est substitutus.

Secundo quaeritur, An extantibus filiis legitimis & naturalibus, vna cum illis succedat is quem Princeps legitimum facit? Respondet Covarruias loco citato, numero octavo, fieri legitimum, ut succedat in bonis parentum, & aliorum consanguineorum, tum ex testamento, tum ab intestato: quare ius habet dicendi, nullum esse testamentum, in quo ipse præteritus, aut sine debita causa exheredatus est: & dicendi, inofficiosum esse testamentum, in quo non est ei relicta portio legitima. Sic communis opinio teste Covarruias ex Authens. Quibus modis natura efficiant sui. §. Et quoniam varie, & §. Reliqui, & §. si quis ergo, vers. sit igitur licentia.

Tertio quaeritur, An si filij legitimi & naturales non extent, sed superstites sint ascendentes, eorum mentio facienda sit, cum quis legitimus sit rescripto Principis? Respondet cum communi sententia, quam habet Covarruias in epitome part. 2. cap. 8. §. 9. num. 7. & Molina lib. 3. de primogenitura cap. 3. num. 2. & 10. & Emmanuel à Costa Lufitanus in l. Gallus, §. & quid si tantum num. 141 ff. de liberis, & posthumis, faciendam esse, quoniam iure gentium legitima portio ascendentes debetur: quamvis iustus de causis, Princeps auctoritate denegari ac tolli queat.

Quarto quaeritur, An si filij legitimi naturalesque extent, Princeps credatur filium naturalem, vel spurium reddere legitimum, etiam si inde minuatur legitima illorum portio? Respondent Covarruias, & Molina in locis supra citatis, restitutionem prædictam naturalium intelligendam esse ficti, etiam si minuatur portio legitima

filiorum & naturalium: dummodo, cum petitur à Principe restitutio naturalium, facta sit mentio filiorum naturalium & legitimorum: quia Pater dum vivit, id potest iustus ex causis à Principe petere & impetrare, & proinde potest Princeps id iuste concedere. Si vero mentio non fiat illorum filiorum, non creditur Princeps restitutionem naturalium facere, cum tanto eorum detrimento: ideo subrepticia restitutio censetur, ut paulo ante dixi.

Quinto quaeritur, Ad quem Principem pertinet restituere naturalibus filium clerici ex sacrilegio natum? hoc est, filium sacerdotis, vel alicuius in sacris Ordinibus constituti, ut Diaconi, vel Subdiaconi. Dux sunt opinionones, ut constat ex Covarr. in epitome de sponsalibus, & matrimonio par. 2. cap. 8. §. 8. nu. 19. Vna docet civilem Principem id posse, & ad eum spectare, legitimum facere filium spurium clerici sacris Ordinibus initiati, ut tanquam hæres succedat in bonis profanis patris, hoc est, in bonis ipsius patrimonialibus, ac ut possit ad dignitates, honores, ad munera ad officia civilia promoveri. Sic Bartolus, Paulus, Socinus, quos in eodem loco refert, & sequitur Covarruias, adiciens hanc esse communem sententiam: quam etiam sequuntur Ioannes Andreas in cap. Per venerabilem, qui filij sunt legitimi. Præpositus *ibidem*, Lambertinus de iure patron. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 27. num. 17. Calderin. conf. 3. tit. qui filij sunt legit. Id probant, quia filius huiusmodi est laicus, & est Principis secularis potestati, & iurisdictioni subiectus. Item, solum restituitur naturalibus in ijs, quæ profana & civilia sunt, scilicet, ut patri succedat in bonis patrimonialibus, & ut fungi possit civilibus officiis: ergo ad civilem Principem pertinet, ius naturalium ipsi concedere.

Alter sententia affirmat, hanc naturalium restitutionem esse petendam à summo Pontifice, non à Principe seculari. Sic Dominicus in cap. ultim. §. 1. de iudic. in 6. Alex. in conf. 87. volum. 2. quod incipit: Visti codicillis, Paulus Parisius confil. 2. num. 23. lib. 2. Socin. sibi contrarius conf. 65. vol. 3. Ratio eorum est, quia clericorum bona sunt à Principum civilium iurisdictione libera & exempta, ut docet Panormitanus in cap. Ecclesia, de constitut. Item, quia filius legitimus non fit, nisi consentiente patre: at pater cum clericus sit, etiam sponte sua nequit eorum Iudice seculari causam aliquam tractare, cap. si diligenti, De foro compet. Ego sane consilium darem, ut ab utroque Principe huiusmodi naturalium restitutio peteretur.

Si roges, quid iuris sit, si filius non laicus, sed clericus fuerit? Covarruias *ibidem* idem iuris esse sentit, si filius clericus sit, & legitimus naturalibus sit restituendus, ut in bonis patris profanis, non Ecclesiasticis succedat: & id probat testimonio Ioan. Andreae, Præpositi, & Lambertini. Sed Decius conf. 130. late probat, clericum etiam minoribus Ordinibus initiatum, non nisi à Pontifice Maxim. posse legitimis naturalibus restitui: eo quod clericus sit, & proinde à civilium Principum potestate exemptus, & liber. Hæc opinio mihi placet.

CAP. XVI.

De filij legitimis & naturalibus.

Primo quaeritur, Quinam sint filij legitimi & naturales? Respondeo, eos esse qui nati sunt ex legitimo coniugio. cap. Quod nobis cap. causam quaest. 2. cap. labor. Quis filij sunt legitimi cap. tua, de ordine cognitionum. Institut. de patria potestate. Dicuntur naturales, quia sunt generatione, non adoptione filij: legitimi, quia nati sunt secundum leges & iura.

Secundo quaeritur, An filij nati ex parentibus Paganis, vel Iudæis, inter quos matrimonium ratum erat & firmiter more institutoque ipsorum sint legitimi, si parentes

ad hunc